

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 8. septembra 2005 *

Vo veci C-121/03,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná
19. marca 2003,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: G. Valero Jordana, splnomocnený
zástupca, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Španielskemu kráľovstvu, v zastúpení: N. Díaz Abad, splnomocnená zástupkyňa,
s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanému,

* Jazyk konania: španielčina.

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia J.-P. Puissochet (spravodajca),
S. von Bahr, U. Løhmus a A. Ó Caoimh,

generálna advokátka: C. Stix-Hackl,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. decembra 2004,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 26. mája 2005,

vyhlásil tento

Rozsudok

- ¹ Vo svojej žalobe Komisia Európskych spoločenstiev žiada Súdny dvor, aby určil, že Španielske kráľovstvo si tým, že:

— neprijalo opatrenia potrebné na splnenie povinností, ktoré mu vyplývajú z článkov 4, 9 a 13 smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch (Ú. v. ES L 194, s. 39; Mim. vyd. 15/001, s. 23), zmenenej a doplnenej smernicou

Rady 91/156/EHS z 18. marca 1991 (Ú. v. ES L 78, s. 32; Mim. vyd. 15/002, s. 3, ďalej len „smernica 75/442), neprijalo opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby odpad pochádzajúci z prevádzok chovu ošípaných nachádzajúcich sa v regióne Baix Ter v provincii Girona bol zneškodnený alebo zhodnotený bez ohrozenia ľudského zdravia alebo poškodenia životného prostredia, ponechalo viaceré tieto prevádzky v činnosti bez povolenia vyžadovaného uvedenou smernicou a nevykonalo potrebné pravidelné inšpekcie týchto prevádzok,

- nevykonalo pred výstavbou uvedených prevádzok alebo zmenou ich projektov posudzovanie vplyvov, porušujúc tak ustanovenia článku 2 a článku 4 ods. 2 smernice Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. ES L 175, s. 40; Mim. vyd. 15/001, s. 248, ďalej len „smernica 85/337 v pôvodnom znení“) alebo porušujúc tak ustanovenia tejto smernice zmenenej a doplnenej smernicou Rady 97/11/ES z 3. marca 1997 (Ú. v. ES L 73, s. 5; Mim. vyd. 15/003, s. 151, ďalej len „smernica 85/337“),
- nevykonalo potrebný výskum hydrogeologických podmienok oblasti zasiahnutej znečistením vo vzťahu k prevádzkam chovu ošípaných uvedeným v tejto žalobe v súlade s ustanoveniami článku 3 písm. b), článku 5 ods. 1 a článku 7 smernice Rady 80/68/EHS zo 17. decembra 1979 o ochrane podzemných vôd pred znečistením niektorými nebezpečnými látkami (Ú. v. ES L 20, 1980, s. 43; Mim. vyd. 15/001, s. 134),
- vo viacerých verejných sieťach distribúcie vody regiónu Baix Ter došlo k prekročeniu maximálnej prípustnej koncentrácie pre parameter „dusičnaný“, stanovenej v prílohe I, časti C bode 20 smernice Rady 80/778/EHS z 15. júla 1980 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 229, s. 11), porušujúc tak článok 7 ods. 6 tejto smernice,

nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z uvedených smerníc.

Právny rámec

Právna úprava týkajúca sa odpadov

Právna úprava Spoločenstva

- 2 Článok 1 písm. a) prvý pododsek smernice 75/442 definuje odpad ako „akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť“.

- 3 Článok 1 písm. a) druhý pododsek smernice 75/442 zveruje Komisii úlohu zostaviť „zoznam odpadov, ktoré patria do kategórií uvedených v prílohe I“. Rozhodnutím 94/3/ES z 20. decembra 1993, ktorým sa vydáva zoznam odpadov podľa článku 1 písm. a) smernice 75/442 (Ú. v. ES L 5, 1994, s. 15), Komisia prijala európsky katalóg odpadov, v ktorom sú medzi „odpadmi pochádzajúcimi z primárnej poľnohospodárskej výroby“ [*neoficiálny preklad*] uvedené najmä „výkaly, moč a hnoj (vrátane znečistenej slamy), maštalný hnoj, ktoré sú zbierané oddelene a upravované mimo daného miesta“ [*neoficiálny preklad*]. Úvodná poznámka uvedená v prílohe tohto rozhodnutia obsahuje spresnenie, že tento zoznam odpadov „nie je vyčerpávajúci“ [*neoficiálny preklad*], že „skutočnosť, že látka je tam uvedená, neznamena, že je odpadom vo všetkých prípadoch“, [*neoficiálny preklad*] a že „zápis do tohto zoznamu je účinný len ak látka zodpovedá definícii odpadov“ [*neoficiálny preklad*].

4 Uvedený článok 1 písm. c) definuje držiteľa ako „pôvodcu odpadu alebo fyzickú či právnickú osobu, ktorá má odpad v držbe“.

5 Článok 2 smernice 75/442 znie:

„1. Smernica 75/442/EHS sa nevzťahuje na:

a) plynne odpady vypúšťané do atmosféry;

b) odpady, na ktoré sa už vzťahuje iná právna úprava:

...

iii) mŕtve telá zvierat a ďalší poľnohospodársky odpad: fekálie a iné prírodné látky používané v poľnohospodárstve, ktoré nie sú nebezpečné;

...

2. Špecifické pravidlá pre zvláštne prípady alebo doplňujúce túto smernicu pre nakladanie so zvláštnymi kategóriami odpadu môžu byť ustanovené prostredníctvom jednotlivých smerníc.“

6 Článok 4 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty prijímú nevyhnutné opatrenia na zaistenie toho, aby sa odpad zhodnocoval alebo zneškodňoval bez ohrozenia ľudského zdravia a bez použitia postupov či metód, ktoré by mohli poškodiť životné prostredie, najmä:

- bez ohrozovania vody, ovzdušia, pôdy, rastlín a živočíchov,
- bez obťažovania okolia napr. hlukom alebo zápachom,
- bez nepriaznivého ovplyvňovania krajiny alebo miest zvláštneho záujmu.

Členské štáty taktiež prijímú nevyhnutné opatrenia na zákaz svojvoľného opúšťania, nepovoleného ukladania a nekontrolovateľného zneškodňovania odpadu.“

7 Podľa článku 9 tej istej smernice, najmä na účely vykonania uvedeného článku 4, každé zariadenie alebo podnik, ktorý vykonáva činnosti zneškodňovania odpadov uvedené v prílohe II A tejto smernice, musí získať povolenie od príslušného orgánu,

pričom toto povolenie musí obsahovať najmä druhy a množstvo odpadu, technické požiadavky, bezpečnostné opatrenia, ktoré je potrebné vykonať, miesto zneškodňovania a metódu úpravy.

8 Podľa článku 13 smernice 75/442:

„Zariadenia alebo podniky, ktoré vykonávajú činnosti uvedené v článkoch 9 až 12, podrobia príslušné orgány pravidelným inšpekciám.“

Vnútroštátna právna úprava

9 Článok 2 ods. 2 zákona č. 10/1998 z 21. apríla 1998 o odpadoch (BOE z 22. apríla 1998) stanovuje, že „tento zákon sa vzťahuje dopĺňujúcim spôsobom na látky, ktoré sú ďalej uvedené vo vzťahu k záležitostiam, ktoré sú výslovne upravené v osobitnej právnej úprave:

...

b) zneškodňovanie a spracovanie mŕtvych zvierat a odpadov zvieracieho pôvodu, ako sú upravené v kráľovskom dekrete č. 2224/1993 zo 17. decembra 1993 o sanitárnych normách pri zneškodňovaní a spracovaní mŕtvych zvierat a odpadov zvieracieho pôvodu a ochrane pred patogénnymi zložkami v krmive pre zvieratá...

- c) odpady pochádzajúce z poľnohospodárskych prevádzok a chovu dobytka pozostávajúce z výkalových látok a iných prírodných látok, ktoré nie sú škodlivé, používaných v rámci poľnohospodárskych prevádzok, ako sú upravené kráľovským dekrétom č. 261/1996 zo 16. februára 1996 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov, a právnou úpravou, ktorú má prijať vláda v súlade s piatym doplňujúcim ustanovením.

...

- 10 Toto piate doplňujúce ustanovenie stanovuje, že používanie odpadov stanovených v uvedenom článku 2 ods. 2 písm. c) ako poľnohospodárske hnojivo podlieha právnej úprave, ktorú na tento účel prijíma vláda, a dodatočným normám prijatým v prípade potreby autonómnymi oblasťami. Podľa toho istého doplňujúceho ustanovenia táto právna úprava stanovuje typ a množstvo odpadov, ktoré sa môžu používať ako hnojivo a takisto podmienky, za ktorých činnosť nepodlieha povoleniu, a stanovuje, že vyššie uvedená činnosť musí byť vykonávaná bez toho, aby bolo ohrozené ľudské zdravie a bez používania procesov alebo metód, ktoré by mohli poškodiť životné prostredie, najmä spôsobiť znečistenie vôd. Uvedené doplňujúce ustanovenie rovnako stanovuje v odseku 3, že ak sa tam uvedené odpady používajú za podmienok, ktoré popisuje, nejde o vypúšťanie v zmysle článku 92 zákona č. 29/1985 z 2. augusta 1985 o vodách.
- 11 Na základe zákonného oprávnenia vyplývajúceho z toho istého doplňujúceho ustanovenia prijala španielska vláda kráľovský dekrét č. 324/2000 z 3. marca 2000 (BOE z 8. marca 2000), ktorý stanovil základné pravidlá riadenia prevádzky chovu ošípaných. Tento dekrét stanovuje, že nakladanie s maštalným hnojom z chovu ošípaných sa môže vykonávať najmä zhodnocovaním ako organické minerálne hnojivo a že maximálny obsah takto používaného maštalného hnoja a jeho obsah dusíka musia spĺňať normy stanovené kráľovským dekrétom č. 261/1996.

- 12 Autonómna oblasť Katalánsko prijala v tejto oblasti zákon č. 6/1993 z 15. júla 1993 o odpadoch. Článok 4 ods. 2 písm. c) tohto zákona vylučuje z oblasti svojej pôsobnosti „odpady z poľnohospodárskych prevádzok a z chovu, ktoré nie sú nebezpečné a ktoré sa používajú výlučne v rámci poľnohospodárskej prevádzky“. Dekrét č. 220/2001 z 1. augusta 2001 o nakladaní s výkalmi z chovu, ktorý stanovuje okrem iného povinnosť vypracovať plány nakladania s odpadmi a viesť registre, doplnil túto právnu úpravu. Tento dekrét stanovuje, že s uvedenými odpadmi sa musí nakladať v súlade s kódexom vhodných poľnohospodárskych postupov týkajúcich sa dusíka, pričom tento kódex bol prijatý nariadením z 22. októbra 1998.

Právna úprava posudzovania vplyvov určitých projektov na životné prostredie

Právna úprava Spoločenstva

- 13 Článok 2 ods. 1 smernice 85/337 vo svojom pôvodnom znení stanovoval:

„Členské štáty prijímú všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili, že pred vydaním povolenia projekty, ktoré pravdepodobne majú významné vplyvy na životné prostredie z dôvodov, okrem iného, ich charakteru, veľkosti alebo umiestnenia, budú posúdené z hľadiska ich vplyvov.

Tieto projekty sú definované v článku 4.“

- 14 Podľa článku 4 ods. 2 uvedenej smernice „typy projektov, uvedené v prílohe II, podliehajú posúdeniu podľa článkov 5 až 10, ak členské štáty usúdia, že si to vyžaduje ich charakter“. Táto príloha II bod 1 písm. f) uvádza zariadenia na chov ošípaných.
- 15 Podľa článku 4 ods. 1 smernice 85/337 „projekt[y], uvedené v prílohe I, podliehajú posúdeniu podľa článkov 5 až 10“.
- 16 Uvedená príloha I bod 17 písm. b) uvádza zariadenia na chov hydiny alebo ošípaných s viac ako 3 000 miestami pre chov ošípaných (nad 30 kg) a ten istý bod písm. c) zahŕňa zariadenia s viac ako 900 miestami pre prasnice.
- 17 Článok 4 ods. 2 smernice 85/337 stanovuje, že členské štáty určia pre projekty uvedené v prílohe II tejto smernice na základe skúmania každého jednotlivého prípadu alebo prahov alebo kritérií stanovených členskými štátmi, „či budú podliehať posúdeniu v súlade s článkami 5 až 10“. Odsek 3 toho istého článku 4 stanovuje, že „ak sa vykonáva skúmanie každého jednotlivého prípadu, alebo ak sú stanovené prahy alebo kritériá pre potreby článku 2, vezmú sa do úvahy príslušné výberové kritériá uvedené v prílohe III“.
- 18 Príloha II bod 1 písm. e) smernice 85/337 uvádza „veľké zariadenia pre chov dobytká (projekty neobsiahnuté v prílohe I)“ a bod 13 tej istej prílohy „ak[ú]koľvek zmen[u] alebo rozšírenie projektov uvedených v prílohe I alebo prílohe II už autorizovaných, vykonaných, alebo v procese vykonávania, ktoré môžu mať podstatný nepriaznivý vplyv na životné prostredie“. Smernicu 85/337 mali členské štáty prebrať do 14. marca 1999.

Vnútroštátna právna úprava

- 19 Podľa zákona č. 3/1998 autonómnej oblasti Katalánsko z 27. februára 1998 o pôsobnosti správnych orgánov životného prostredia, ako aj podľa výkonného dekrétu k tomuto zákonu, teda dekrétu č. 136/1999 z 18. mája 1999, prevádzky s viac ako 2 000 ošípanými na výkrm alebo 750 chovnými prasnicami podliehajú predchádzajúcemu schváleniu z hľadiska vplyvu na životné prostredie, ktoré predpokladá splnenie presných povinností nakladania s maštalným hnojom a mŕtvolami zvierat. Prevádzky s 200 až 2 000 ošípanými musia pred svojím založením získať environmentálne povolenie. Ten istý zákon stanovuje, že existujúce prevádzky chovu ošípaných, ktoré nemajú environmentálne povolenie, musia predložiť žiadosti o schválenie, aby sa usporiadalo ich postavenie.
- 20 Na vnútroštátnej úrovni zákon č. 6/2001 z 8. mája 2001, ktorým bol zmenený kráľovský zákonný dekrét č. 1302/1986 z 28. júna 1986 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (BOE z 9. mája 2001), stanovuje, že nové prevádzky intenzívneho chovu, ktoré majú viac ako 2 000 ošípaných na výkrm a 750 chovných ošípaných, podliehajú postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Právna úprava ochrany podzemných vôd

Právna úprava Spoločenstva

- 21 Článok 3 smernice 80/68 stanovuje, že:

„Členské štáty urobia potrebné kroky, aby:

...

b) obmedzili zavádzanie látok uvedených v zozname II do podzemných vôd a zabránili tak znečisťovaniu týchto vôd danými látkami.“

22 Bod 3 uvedeného zoznamu II uvádza „látky, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú chuť a/ alebo zápach podzemných vôd, a zlúčeniny, u ktorých je pravdepodobnosť, že zapríčinia tvorbu takýchto látok v podzemných vodách a spôsobia, že tieto vody nebudú vhodné na konzumovanie ľuďmi“.

23 Článok 5 smernice 80/68 stanovuje najmä, že členské štáty podrobia predchádzajúcemu prieskumu vypúšťanie látok uvedených v tomto zozname II a môžu udeliť povolenie za predpokladu, že sa dodržiavajú všetky technické požiadavky na zabránenie znečistenia podzemných vôd týmito látkami.

24 Podľa článku 7 uvedenej smernice „predchádzajúci prieskum uvedený v článkoch 4 a 5 zahŕňa výskum hydrogeologických podmienok príslušného územia, možnú čistiacu schopnosť pôdy a podlažia, ako aj riziko znečistenia a zmeny kvality podzemných vôd spôsobené vypúšťaním. Prieskumom sa tiež zistí, či je vypúšťanie látok do podzemných vôd uspokojujúcim riešením z hľadiska životného prostredia.“

Vnútroštátna právna úprava

25 Súdnemu dvoru nebolo v rámci tohto konania oznámené, že by existovala vnútroštátna právna úprava, ktorej konkrétnym cieľom by bolo zabezpečiť prebratie smernice 80/68.

Právna úprava kvality vody určenej na ľudskú spotrebu

Právna úprava Spoločenstva

26 Článok 2 smernice Rady 80/778 stanovuje:

„V zmysle tejto smernice sa rozumejú vodami určenými na ľudskú spotrebu všetky vody používané na tento účel, v pôvodnom stave alebo po spracovaní, bez ohľadu na pôvod, pričom:

— ide o vody dodané na spotrebu,

alebo

— ide o vody:

— používané v potravinárskych podnikoch pri výrobe, spracovaní, konzervovaní alebo predaji výrobkov alebo látok určených na ľudskú spotrebu

a

— ktoré môžu ovplyvniť nezávadnosť potravín v ich konečnej podobe.“
[neoficiálny preklad]

27 Podľa článku 7 ods. 1 uvedenej smernice:

„Členské štáty určia hodnoty parametrov uvedených v prílohe I použiteľné pre vodu určenú na ľudskú spotrebu.“ [neoficiálny preklad]

28 Odsek 6 toho istého článku stanovuje, že „členské štáty prijímú potrebné ustanovenia, aby vody určené na ľudskú spotrebu boli aspoň v súlade s kritériami stanovenými v prílohe I“ [neoficiálny preklad].

29 Uvedená príloha I časť C bod 20 stanovuje, že maximálna prípustná koncentrácia pre parameter „dusičnaný“ je 50 mg/l.

Vnútroštátna právna úprava

30 Oblasť, ktorej sa týka táto žaloba, bola vyhlásená za ohrozenú prostredníctvom dekrétu autonómnej oblasti Katalánsko č. 283/1998 z 21. októbra 1998. Na základe tohto dokumentu bol prijatý dekrét č. 167/2000 z 2. mája 2000 o prijatí výnimočných opatrení v oblasti verejných zdrojov zásobovania, ktoré sú znečistené dusičnanmi, aby sa zabezpečila kvalita vody určenej na ľudskú spotrebu.

Konanie pred podaním žaloby

- 31 Roku 2000 dostala Komisia sťažnosť, ktorej predmetom bolo oznámenie o znečisťovaní vodného zdroja Baix Ter nachádzajúceho sa v ústí rieky Ter v provincii Girona, ako aj rozvodov vody v mnohých obciach oblasti Empordà v tej istej provincii. Sťažovateľ uvádzal, že toto znečisťovanie rôznymi látkami, najmä dusičnanmi, pochádzalo z intenzívneho chovu ošípaných, ktorých maštalný hnoj bol bez kontroly alebo čistenia priamo vypúšťaný do vodného prostredia. Ten istý sťažovateľ odovzdal Komisii výsledky analýzy, v ktorých bol uvedený obsah dusičnanov predmetných vôd, a oznámil, že pobočka správneho orgánu verejného zdravia Girona mu odmietla poskytnúť určité informácie týkajúce sa kvality uvedených vôd.
- 32 Listom z 2. mája 2000 Komisia vyzvala španielske orgány, aby sa vyjadrili k tejto sťažnosti a predložili informácie o predmetných prevádzkach chovu, ako aj o stave vodného zdroja Baix Ter.
- 33 Listom z 13. júla 2000 španielske orgány odovzdali viaceré správy vypracované správnym orgánom životného prostredia autonómnej oblasti Katalánsko. Vo svojej odpovedi uviedli, že poľnohospodárske odpady boli vylúčené z oblasti pôsobnosti smernice 75/442 a že predmetné činnosti nepodliehali posudzovaniu vplyvov stanovenému v smernici 85/337, pokiaľ ide o ich vplyv na životné prostredie. Dokumenty pripojené v prílohe k tejto odpovedi ukazovali, že sankčné konania sa začali následne po kontrole odpadov pochádzajúcich z prevádzok chovu a že sa zvýšilo znečistenie vodného zdroja dusičnanmi, pričom polovica zobraťých vzoriek za prvý štvrtrok 2000 nespĺňala maximálnu koncentráciu 50 mg/l. Pokiaľ ide o smernicu 80/778, španielske orgány odkazujú na dekrét č. 167/2000.

- 34 Keďže Komisia usúdila, že španielske orgány nesplnili smernice 75/442, 85/337 aj v pôvodnom znení, 80/68 a 80/778, zaslala 25. októbra 2000 Španielskemu kráľovstvu výzvu.
- 35 Listami z 1. a 15. februára 2001 španielske orgány odpovedali na výzvu, pričom odovzdali Komisii správu, ktorú vypracoval správny orgán životného prostredia autonómnej oblasti Katalánsko, v ktorom katalánsky správny orgán uviedol, že vie o probléme znečistenia dusičnanmi v Baix Ter. Španielske orgány okrem toho uznali, že v šiestich obciach pri predmetnom vodnom zdroji presahovala koncentrácia dusičnanov prah 50 mg/l. Uviedli však, že nariadenie č. 283/98 určilo predmetnú oblasť za ohrozené pásmo Katalánska vo vzťahu k znečisteniu dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárstva a že vláda schválila 3. apríla 2000 program opatrení nakladania s vodnými zdrojmi v pásmach ohrozených týmto znečistením. Španielske orgány takisto uviedli, že v predmetnej oblasti platil kódex vhodných postupov v poľnohospodárstve prijatý nariadením z 22. októbra 1998, ako aj dekrét č. 205/2000 o prijatí programu opatrení v poľnohospodárstve, ktoré sa uplatnia na ohrozené pásma. Pokiaľ ide o smernice 75/442 a 80/68, španielske orgány uviedli, že nedošlo k ich nesplneniu, pretože všetky predmetné prevádzky chovu ošípaných podliehali postupu, ktorý zabezpečoval správne nakladanie s odpadmi.
- 36 Listom z 15. marca 2001 predložili španielske orgány Komisii hygienickú správu vypracovanú správnym orgánom verejného zdravia a sociálneho zabezpečenia autonómnej oblasti Katalánsko, ktorá uvádzala prekročenie maximálnej koncentrácie dusičnanov 50 mg/l vo viacerých obciach pri predmetnom vodnom zdroji, ako aj vo veľkom množstve prameňov.
- 37 Keďže Komisia usúdila, že predložené odpovede nie sú ešte stále uspokojivé, zaslala listom z 26. júla 2001 odôvodnené stanovisko Španielskemu kráľovstvu, v ktorom ho vyzvala na prijatie potrebných opatrení, aby si splnilo svoje povinnosti v lehote dvoch mesiacov od jeho doručenia.

- 38 Listom z 3. decembra 2001 španielske orgány odpovedali na odôvodnené stanovisko a odovzdali Komisii novú správu vypracovanú správnym orgánom životného prostredia autonómnej oblasti Katalánsko. V tejto správe uviedli, že práve prebiehali konania týkajúce sa usporiadania postavenia predmetných prevádzok chovu ošípaných a že boli zverejnené správy o vplyve na životné prostredie, ktoré boli vydané v ich rámci pred poskytnutím alebo odmietnutím súhlasu. Odkázali takisto na existenciu plánu kontroly uvedených prevádzok a začatie sankčného konania. Zdôraznili, že všetky nové intenzívne chovy ošípaných s viac ako 2 000 miestami pre ošípané na výkrm a 750 miestami pre chovné ošípané boli podrobené posúdeniu vplyvov na životné prostredie, v súlade so zákonom č. 6/2001. Napokon pripustili, že maximálna koncentrácia dusičnanov bola prekročená v piatich obciach predmetnej oblasti, ktoré mali spolu iba 1 424 obyvateľov podľa správy zo 14. septembra 2001 správneho orgánu verejného zdravia autonómnej oblasti Katalánsko odovzdanej Komisii.
- 39 Keďže Komisia usúdila, že Španielske kráľovstvo stále neprijalo opatrenia potrebné na splnenie svojich povinností, podala túto žalobu.
- 40 Španielske kráľovstvo navrhuje zamietnuť túto žalobu a zaviazat Komisiu na náhradu trov konania.

O žalobe

O žalobných dôvodoch založených na porušení smernice 75/442

Argumentácia účastníkov konania

- 41 Komisia uvádza, že sporné prevádzky produkujú odpad vo veľkom množstve, najmä močovku a mŕtvoľy zvierat, a že na tieto odpady sa vzhľadom na to, že neexistuje iná

osobitná právna úprava Spoločenstva týkajúca sa všetkých rizík dopadov na životné prostredie plynúcich z týchto odpadov, vzťahuje smernica 75/442.

- 42 Znečistenie vodného zdroja Baix Ter, ktoré španielske orgány pripustili v listoch z 1. a 15. februára 2001, 15. marca 2001 a 3. decembra 2001, je podľa Komisie spôsobené svojvoľným a nekontrolovaným vypúšťaním rastúceho objemu močovky, porušujúc tak článok 4 uvedenej smernice. Viaceré analýzy to potvrdzujú. Priemerný objem dusičnanov vo vodách hydrogeologickej jednotky Baix Ter bol 61 mg/l, teda vyšší ako maximálna povolená koncentrácia.
- 43 Okrem toho Komisia uvádza, že k dátumu stanovenému v odôvodnenom stanovisku predmetné prevádzky chovu ošípaných nemali povolenie podľa článku 9 tej istej smernice. Španielske orgány to pripustili, uvádzajúc, že postavenie mnohých z týchto prevádzok sa práve upravuje, čo potvrdzuje, že vnútroštátna právna úprava, na ktorú odkazujú tieto orgány, sa nedodržiava.
- 44 Napokon asi 200 prevádzok chovu ošípaných v danej oblasti nebolo predmetom pravidelnej primeranej a účinnej kontroly zo strany príslušných orgánov, čím sa porušoval článok 13 smernice 75/442. Španielske orgány iba predložili tabuľku týkajúcu sa rokov 1994 až 1998 a dávali dôraz na plán kontrol, ako aj nevelký počet sankčných opatrení.
- 45 Španielska vláda namieta proti tomu, aby sa močovka z ošípaných považovala za odpad v zmysle smernice 75/442. Močovka sa údajne používa ako minerálne

organické hnojivo pôdy, a teda nepredstavuje odpad, ale surovinu. Na túto močovku, používanú takto ako surovinu, sa v skutočnosti vzťahuje smernica Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov (Ú. v. ES L 375, s. 1; Mim. vyd. 15/002, s. 68), ktorej cieľom je predchádzanie znečisteniu dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov.

- 46 Španielska vláda okrem toho spresňuje, že smernica 91/676 musí byť v každom prípade považovaná za „inú právnu úpravu“ v zmysle článku 2 ods. 1 smernice 75/442, čo spôsobuje, že táto posledná uvedená smernica sa na močovku z ošipaných nevzťahuje. Ak by sa pojem „iná právna úprava“ mohol chápať tak, že zahŕňa takisto vnútroštátnu právnu úpravu, museli by pod tento pojem spadať aj kráľovské dekréty č. 261/1996 a č. 324/2000.
- 47 Subsidiárne, za predpokladu, že by Súdny dvor usúdil, že močovka patrí do oblasti pôsobnosti smernice 75/442, španielska vláda uvádza, že Komisia, ktorá musí preukázať, že skutočnosti, o ktoré sa opiera, sú presné, nepreukázala existenciu nesplnenia tejto smernice. Činnosť španielskych orgánov v danej oblasti bola podľa nej rozhodná a umožnila dosiahnuť hmatateľné výsledky.
- 48 Komisia v replike uvádza, že pojem „inej právnej úpravy“ v zmysle článku 2 ods. 1 smernice 75/442 znamená len inú právnu úpravu Spoločenstva, vylučujúc právne úpravy členských štátov. Súdny dvor by mal teda nanovo posúdiť judikatúru vyplývajúcu z rozsudku z 11. septembra 2003, AvestaPolarit Chrome (C-114/01, Zb. s. I-8725), ktorým Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátna právna úprava môže takisto predstavovať „inú právnu úpravu“.

- 49 V každom prípade Komisia uvádza, že existujúca španielska právna úprava, teda kráľovské dekréty č. 261/1996 a č. 324/2000, nezaručuje stupeň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia porovnateľný s tým, ktorý zaručuje smernica 75/442. Okrem toho neexistuje žiadna iná právna úprava Spoločenstva vzťahujúca sa na močovku ako táto smernica. Smernica 91/676 má osobitný rozsah pôsobnosti, ktorý sa netýka všetkých škôd na životnom prostredí spôsobených maštalným hnojom z chovu. Pokiaľ ide o mŕtvolky zvierat, španielska vláda na ne nekládla dôraz a smernica Rady 90/667/EHS z 27. novembra 1990, ktorou sa ustanovujú veterinárne pravidlá na likvidáciu a spracovanie živočíšneho odpadu, jeho umiestňovanie na trh a zabránenie výskytu patogénov v krmivách živočíšneho alebo rybieho pôvodu a ktorou sa mení a dopĺňa smernica 90/425/EHS (Ú. v. ES L 363, s. 51), ktorá sa netýka všetkých škôd spôsobených týmito mŕtvolami ani všetkých druhov činností nakladania s odpadmi, nemôže byť navyše považovaná za „inú právnu úpravu“. Smernica 75/442 je teda jediná, ktorá sa vzťahuje na odpady (močovku a mŕtvolky zvierat) pochádzajúce z prevádzok chovu ošípaných.
- 50 Komisia ďalej spochybňuje teóriu španielskej vlády, podľa ktorej močovka nepredstavuje odpad, ale surovinu. Skutočnosť, že močovka z ošípaných je predmetom zhodnotenia a že je uvedená v európskom katalógu odpadov, nasvedčuje skôr tomu, že je potrebné túto látku kvalifikovať ako odpad. Iba močovka používaná v prevádzkach chovu ako hnojivo a v súlade s vhodnými postupmi v poľnohospodárstve sa môže považovať za vedľajší produkt. Tak to však nie je vo všetkých prevádzkach chovu uvedených v tejto žalobe, kde sa močovka produkuje v príliš veľkom množstve na to, aby mohla byť vyhradená na toto použitie.
- 51 Napokon Komisia uvádza, že s dostatočným množstvom dôkazov preukázala, že španielske orgány si nesplnili povinnosti vyplývajúce im zo smernice 75/442.
- 52 Španielska vláda vo svojej duplike uvádza, že sa jej nezdá správne spochybňovať výklad Súdneho dvora týkajúci sa pojmu „inej právnej úpravy“ v už citovanom rozsudku AvestaPolarit Chrome.

- 53 Španielska vláda uvádza, že celá vnútroštátna právna úprava, teda na jednej strane, na vnútroštátnej úrovni, kráľovský dekrét č. 261/1996 pre ohrozené pásma a kráľovský dekrét č. 324/2000 pre ostatné oblasti, doplnená zákonom č. 10/1998, a na druhej strane veľmi komplexná právna úprava prijatá autonómnou oblasťou Katalánsko vo vzťahu k výkalom dobytky (plány nakladania, hospodárske denníky, pravidlá aplikácie na pôdu a dopravy mimo prevádzky, povoloovací režim, sankcie, atď.), predstavuje „inú právnu úpravu“ v zmysle článku 2 ods. 1 písm. b) smernice 75/442, takže táto smernica sa neuplatňuje. Komisia trvala vo svojej replike na mŕtvolách zvierat neprávom, keďže táto žaloba sa týka znečisťovania vôd výkalmi dobytky.
- 54 Španielska vláda uvádza, že na úrovni Spoločenstva upravuje recykláciu maštalného hnoja v poľnohospodárstve smernica 91/676. Naopak smernica 90/667 sa podľa nej nevzťahuje na močovku, pretože výkaly zvierat sú vylúčené z oblasti jej pôsobnosti. Močovka je vedľajším produktom, keďže je zhodnocovaná ako hnojivo v súlade s vhodnými postupmi v poľnohospodárstve. Skutočnosť, že je možné s ňou ľahko obchodovať aj mimo oblasti jej produkcie, preukazuje, že nepatrí pod pojem „odpad“ v zmysle smernice 75/442. Pokiaľ ide o mŕtvy zvierat, je to práve nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 z 3. októbra 2002, ktorým sa stanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa živočíšnych vedľajších produktov určených pre ľudskú spotrebu (Ú. v. ES L 273, s. 1; Mim. vyd. 03/037, s. 92), ktoré by sa malo použiť ako osobitná právna úprava.
- 55 Napokon španielska vláda podčiarkuje, že katalánske orgány vykonali akcie vzdelávania poľnohospodárov, pokiaľ ide o primerané nakladanie s odpadmi maštalného hnoja, a že podporujú vytváranie podnikov na komposty pre čistenie prebytočných výkalov. Dvanásť z týchto podnikov už funguje, desať je v štádiu povoloacieho konania.

Posúdenie Súdnyim dvorom

- 56 Najprv je potrebné upresniť, že Komisia vo svojej žalobe výslovne uviedla mŕtvoly zvierat medzi odpadmi vytvorenými predmetnými prevádzkami chovu ošípaných. Výhrady založené na porušení smernice 75/442 sa teda týkajú nielen nesplnení povinností, za ktoré sú podľa Komisie zodpovedné španielske orgány pri nakladaní s močovkou z ošípaných pochádzajúcou z uvedených prevádzok, ale takisto neuplatňovania viacerých ustanovení uvedenej smernice na mŕtvoly zvierat.
- 57 Je potrebné pripomenúť, že rozsah pôsobnosti pojmu „odpad“ v zmysle smernice 75/442 závisí od významu pojmu „zbaviť sa“ uvedeného v článku 1 písm. a) prvom pododseku uvedenej smernice (pozri rozsudok z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Zb. s. I-7411, bod 26).
- 58 V určitých situáciách látka, materiál alebo surovina ako výsledok procesu ťažby alebo výroby, ktorého hlavným účelom však nie je ich produkcia, nemusia predstavovať zostatok po takomto procese, ale môžu byť vedľajším produktom, ktorého sa podnik nechce „zbaviť“ v zmysle článku 1 písm. a) prvého pododseku smernice 75/442, ale ktorý chce využiť alebo speňažiť za výhodnejších podmienok pre neho, v neskoršom procese bez predchádzajúceho spracovania. V danom prípade nie je teda žiaden dôvod podriaďiť ustanoveniam tejto smernice, vopred určeným na zneškodnenie alebo zhodnotenie odpadu, látky, materiály alebo suroviny, ktoré majú ekonomickú hodnotu výrobku, nezávisle na akomkoľvek spracovaní a ktoré ako také spadajú pod právnu úpravu vzťahujúcu sa na tieto výrobky, pod podmienkou, že takéto opätovné použitie nie je iba náhodné, ale skutočné, bez predchádzajúceho spracovania a v ďalšom výrobnom procese (pozri rozsudok z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, body 34 až 36).

- 59 Súdny dvor takto rozhodol, že odpad kameňa a piesku, ktorý zostal z procesu obohacovania nerastov, pochádzajúci z prevádzky bane nebol kvalifikovaný ako odpad v zmysle smernice 75/442, keďže jeho držiteľ ho používa v súlade so zákonom na nevyhnutné zasýpanie šácht uvedenej bane a predložil dostatočné záruky na identifikáciu a efektívne používanie týchto látok (pozri v tomto zmysle rozsudok *AvestaPolarit Chrome*, už citovaný, bod 43). Súdny dvor takisto uznal, že odpad v zmysle uvedenej smernice nepredstavuje ani ropný koks, ktorý bol zámerne vyrobený alebo pochádza zo simultánnej produkcie iných palivových ropných látok v ropnej rafinérii a ktorý sa používa s istotou ako palivo pre energetické potreby rafinérie a iných priemyselných podnikov (uznesenie z 15. januára 2004, *Saetti a Frediani*, C-235/02, Zb. s. I-1005, bod 47).
- 60 Ako správne uvádza španielska vláda, maštalný hnoj sa nemusí za tých istých podmienok kvalifikovať ako odpad, ak je používaný ako pôdne hnojivo v rámci zákonného postupu aplikácie na pôdu na riadne vymedzených pozemkoch a ak je jeho skladovanie obmedzené na potreby takejto aplikácie na pôdu.
- 61 Na rozdiel od tvrdenia Komisie nie je potrebné obmedziť túto analýzu na maštalný hnoj používaný ako hnojivo na pozemkoch, ktoré patria do tej istej poľnohospodárskej prevádzky, ako je tá, ktorá tento maštalný hnoj produkuje. Ako už Súdny dvor rozhodol, látku nemožno považovať za odpad v zmysle smernice 75/442, ak sa s istotou používa pre potreby hospodárskych subjektov odlišných od toho subjektu, ktorý ho vyprodukoval (pozri v tomto zmysle uznesenie *Saetti a Frediani*, už citované, bod 47).
- 62 Naopak, analýza, ktorá v určitých situáciách umožňuje usúdiť, že zostatok z výroby nie je odpadom, ale vedľajším produktom alebo surovinou, ktorú je možné znovu použiť v nepretržitosti výrobného procesu, sa nemôže vzťahovať na mŕtvoly chovných zvierat, keď tieto zvieratá zomreli na mieste prevádzky a neboli porazené na účely ľudskej spotreby.

- 63 Tieto mŕtvoly totiž nemôžu byť vo všeobecnosti znovu používané na účely potravín určených pre ľudskú spotrebu. Právnou úpravou Spoločenstva, najmä smernicou 90/667, ktorá bola zrušená po dátume stanovenom v odôvodnenom stanovisku článkom 37 nariadenia č. 1774/2002, sú považované za „živočíšne odpady“ [*neoficiálny preklad*] a okrem toho za odpady patriace do kategórie „vysoko nebezpečný materiál“ [*neoficiálny preklad*], ktoré musia byť spracované v závodoch odsúhlasených členskými štátmi alebo byť zneškodnené spálením alebo zakopaním. Uvedená smernica stanovuje, že tieto látky sa môžu používať na kŕmenie zvierat, ktoré nie sú určené pre ľudskú spotrebu, ale iba podľa povolení vydaných členskými štátmi a pod veterinárnym dozorom príslušných orgánov.
- 64 Mŕtvoly zvierat, ktoré zomreli na mieste predmetnej prevádzky, nemožno teda v žiadnom prípade použiť za podmienok, ktoré by umožňovali vyňať ich z definície odpadu v zmysle smernice 75/442. Držiteľ týchto mŕtvol má rozhodne povinnosť zbaviť sa ich, pričom tieto predmety musia byť považované za odpad.
- 65 V danom prípade, pokiaľ ide v prvom rade o močovku vyrobenú prevádzkou chovu, z dokumentov v spise vyplýva, že táto močovka sa používa ako poľnohospodárske hnojivo v rámci pravidiel aplikácie na pôdu v súlade s vhodnými postupmi v poľnohospodárstve stanovenými autonómnou oblasťou Katalánsko. Osoba riadiaca predmetnú prevádzku sa jej teda nechce zbaviť, a preto táto močovka nepredstavuje odpad v zmysle smernice 75/442.
- 66 Okolnosť, že v európskom katalógu odpadov sa medzi „odpadmi pochádzajúcimi z primárnej poľnohospodárskej výroby“ [*neoficiálny preklad*] uvádzajú „výkaly, moč a hnoj (vrátane znečistenej slamy), maštalný hnoj, ktoré sú zbierané oddelene a upravované mimo daného miesta“ [*neoficiálny preklad*], nespochybňuje tento záver. Toto všeobecné zaradenie maštalného hnoja totiž neberie do úvahy podmienky, za ktorých sa tento maštalný hnoj používa a ktoré sú rozhodujúce na účely posúdenia pojmu odpad. Ďalej, úvodná poznámka uvedená v prílohe

k európskemu katalógu odpadov obsahuje spresnenie, podľa ktorého tento zoznam odpadov „nie je vyčerpávajúci“ [*neoficiálny preklad*], že „skutočnosť, že látka je tam uvedená, neznamená, že je odpadom vo všetkých prípadoch“ [*neoficiálny preklad*] a že „zápis do tohto zoznamu je účinný, len ak látka zodpovedá definícii odpadov“ [*neoficiálny preklad*].

- 67 Z týchto dôvodov musia byť žalobné dôvody založené na porušení smernice 75/442, pokiaľ ide o nakladanie s močovkou z ošípaných, zamietnuté.
- 68 V druhom rade, pokiaľ ide o mŕtvolý zvierat pochádzajúcich z predmetnej prevádzky chovu, ktoré sa musia považovať za odpad v zmysle smernice 75/442, ako bolo uvedené aj v bode 65 tohto rozsudku, španielska vláda uvádza, že na tieto mŕtvolý „sa už vzťahuje iná právna úprava“, a sú teda vylúčené z oblasti pôsobnosti tejto smernice na základe článku 2 ods. 1 písm. b) bodu iii) uvedenej smernice.
- 69 Súdny dvor už rozhodol, že pojem „iná právna úprava“ môže znamenať právnu úpravu Spoločenstva, ako aj vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá sa vzťahuje na kategóriu odpadov uvedenú v článku 2 ods. 1 písm. b) smernice 75/442, pod podmienkou, že táto právna úprava, či už Spoločenstva alebo vnútroštátna, sa týka nakladania s uvedenými odpadmi ako takými a že vedie k najmenej rovnakému stupňu ochrany životného prostredia, ako je ten, ktorý stanovuje uvedená smernica (pozri rozsudok AvestaPolarit Chrome, už citovaný, bod 61).
- 70 Bez toho, aby bolo potrebné sa v tomto konaní vysloviť ku kritike Komisie už citovaného rozsudku AvestaPolarit Chrome, je potrebné uviesť, že vo vzťahu k predmetným mŕtvolám zvierat bola zákonodarcom Spoločenstva prijatá „iná právna úprava“ Spoločenstva ako smernica 75/442 v zmysle článku 2 ods. 1 písm. b) tejto smernice.

71 Smernica 90/667 sa totiž týka najmä nakladania s týmito mŕtvoly ako s odpadmi. Stanovuje presné pravidlá uplatniteľné na túto kategóriu odpadov, stanovujúc osobitne, že majú byť spracované v odsúhlasených závodoch alebo byť zneškodnené spálením alebo zakopaním. Definuje napríklad prípady, v ktorých majú byť tieto odpady — keď nemôžu byť spracované — spálené alebo zakopané. Jej článok 3 ods. 2 teda upresňuje, že tieto odpady môžu byť spálené alebo zakopané najmä vtedy, ak „množstvo a vzdialenosť, ktoré treba zvládnuť, nedovoľuje zber odpadu“ [*neoficiálny preklad*], a že „zakopanie odpadov musí byť dostatočne hlboké, aby sa mäsožravým zvieratám zabránilo vyhrabať mŕtvolu alebo odpad, a že musí byť vykonané do vhodnej pôdy tak, aby sa zabránilo kontaminácii hladiny podzemných vôd a akémukoľvek poškodzovaniu životného prostredia. Pred zakopaním sa musia mŕtvolu alebo odpad podľa potreby postriekať vhodným dezinfekčným prostriedkom, ktorý schváli príslušný orgán.“ [*neoficiálny preklad*] Uvedená smernica takisto stanovuje kontroly a inšpekcie, ktoré musia realizovať členské štáty, a v článku 12 uvádza, že v určitých prípadoch môžu veterinári odborníci Komisie vykonávať kontroly na mieste v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi. Nariadenie č. 1774/2002 prijaté po hygienickej kríze takzvanej choroby „šialených kráv“, ktoré nadobudlo účinnosť po dátume uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, stanovuje ešte presnejšie podmienky pre dočasné skladovanie živočíšneho odpadu, nakladanie s ním a jeho spaľovanie.

72 Ustanovenia smernice 90/667 upravujú dosah nakladania s mŕtvoly zvierat na životné prostredie a svojou presnosťou zodpovedajú stupňu ochrany životného prostredia, ktorý je aspoň taký ako ten, ktorý upravuje smernica 75/442. Predstavujú teda na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia v replike, inú „právnú úpravu“ vzťahujúcu sa na túto kategóriu odpadov, čo umožňuje domnievať sa, že na túto kategóriu sa nevzťahuje uvedená smernica, bez toho, aby bolo potrebné preskúmať, či vnútroštátna práva úprava, na ktorú sa odvoláva španielska vláda, predstavuje sama osebe takúto „inú právnú úpravu“.

73 Smernica 75/442 sa teda nevzťahuje na predmetné mŕtvolu zvierat. Keďže Komisia sa odvolávala iba na porušenie tejto smernice, žalobné dôvody založené na jej porušení musia byť zamietnuté, pokiaľ ide o uvedené mŕtvolu zvierat.

- 74 Z týchto dôvodov musia byť tieto žalobné dôvody zamietnuté v celom rozsahu.

O žalobných dôvodoch založených na porušení smernice 85/337

Argumentácia účastníkov konania

- 75 Komisia uvádza, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora, článok 4 ods. 2 smernice 85/337 v pôvodnom znení nezveruje členským štátom právomoc vylúčiť globálne a s konečnou platnosťou z povinnosti posúdenia vplyvov jeden alebo viac typov projektov uvedených v prílohe II uvedenej smernice. Miera voľnej úvahy, ktorú majú členské štáty, pokiaľ ide o určenie projektov uvedených v tejto prílohe II, je v skutočnosti obmedzená povinnosťou podrobiť analýze vplyvov všetky projekty, ktoré by mohli mať významné účinky na životné prostredie, najmä z dôvodu ich povahy, rozmerov alebo ich miesta. Súdny dvor už podľa nej rozhodol, že Španielske kráľovstvo si nesplnilo povinnosti vyplývajúce mu z týchto ustanovení (rozsudok z 13. júna 2002, Komisia/Španielsko, C-474/99, Zb. s. I-5293).
- 76 V danom prípade, vzhľadom na negatívne účinky prevádzok chovu ošípaných na životné prostredie, najmä vzhľadom na znečistenie vôd a zápachy, rozmery a nadmerné rozšírenie týchto prevádzok v tej istej oblasti, ich umiestnenie v oblasti vyhlásenej za ohrozené pásmo v zmysle smernice 91/676 španielskymi orgánmi, mali byť vykonané postupy predchádzajúceho posúdenia vplyvov. Španielske orgány to priznali vo svojej správe z 31. októbra 2001, ktorá bola priložená k ich odpovedi na odôvodnené stanovisko.

- 77 Komisia teda uvádza, že Španielske kráľovstvo nespĺnilo články 2 a 4 ods. 2 smernice 85/337 aj v pôvodnom znení podľa toho, či dátum žiadosti o povolenie alebo zmenu predmetných projektov bol pred alebo po 14. marci 1999, čo je dátum nadobudnutia účinnosti zmien vykonaných smernicou 97/11.
- 78 Španielska vláda uvádza, že Komisia nespresnila, ktorej z dvoch verzií smernice 85/337 sa týka nesplnenie, a že žalobný dôvod je preto neprípustný.
- 79 Subsidiárne tá istá vláda uvádza, že tento žalobný dôvod musí byť v každom prípade zamietnutý. Dvanásť žiadostí o súhlas alebo environmentálne povolenie bolo podaných prevádzkovateľmi chovu ošípaných v regióne Baix Ter medzi rokmi 2000 a 2003, pričom deväť z týchto žiadostí sa týkalo usporiadania postavenia existujúcich prevádzok. Iba tri spisy sa teda v skutočnosti týkali vytvorenia nových prevádzok chovu. Pri štyroch z týchto žiadostí bolo vydané zamietavé rozhodnutie.
- 80 V replike Komisia uvádza, že presne uviedla, že španielske orgány porušili smernicu 85/337 aj v pôvodnom znení, a to podľa dátumu, kedy boli prevádzky chovu zriadené alebo rozšírené. Žalobný dôvod je teda riadne prípustný. Pokiaľ ide o dôvodnosť, španielska vláda nenamietala proti tvrdeniami, na ktorých sa tento žalobný dôvod zakladá.
- 81 V duplike španielska vláda trvá na tom, že obvinenia Komisie sú nepresné vzhľadom na počet dotknutých prevádzok, teda 387 roku 1989, a že tento žalobný dôvod je preto neprípustný.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 82 Je potrebné pripomenúť, že Komisia je povinná označiť v každej žalobe predloženej na základe článku 226 ES presné žalobné dôvody, o ktorých má Súdny dvor rozhodnúť, ako aj označiť, aspoň formou zhrnutia, právne a skutkové okolnosti, na ktorých sa žalobné dôvody zakladajú (pozri najmä rozsudky z 23. októbra 1997, Komisia/Grécko, C-375/95, Zb. s. I-5981, bod 35, a z 29. novembra 2001, Komisia/Taliansko, C-202/99, Zb. s. I-9319, bod 20).
- 83 Tak je tomu aj v tomto prípade.
- 84 Komisia totiž uviedla, že jej žalobné dôvody sa týkajú nevykonania predchádzajúceho posúdenia vplyvov prevádzok chovu ošípaných v regióne Baix Ter na životné prostredie, pričom predložila viacero konkrétnych prípadov prevádzok, ktoré mali podliehať takémuto posúdeniu, a uviedla, že smernica, ku ktorej porušeniu došlo, je smernica 85/337 alebo jej pôvodné znenie, podľa toho, či dátum žiadosti o povolenie alebo o zmenu predmetných projektov je pred alebo po 14. marci 1999, čo je dátum nadobudnutia účinnosti zmien, ktoré boli vykonané smernicou 97/11.
- 85 Tieto žalobné dôvody boli teda predložené s presnosťou, ktorá umožnila Španielskemu kráľovstvu pripraviť svoju obranu, a preto sú prípustné.
- 86 V súvislosti s dôvodnosťou, pokiaľ ide v prvom rade o prevádzky zriadené alebo zmenené pred 14. marcom 1999, Komisia správne uvádza, že projekty zriadenia alebo zmeny týchto prevádzok, aj keď sú uvedené v prílohe II smernice 85/337 v pôvodnom znení, mali vzhľadom na ich charakteristiku podliehať predchádzajúcemu posúdeniu vplyvov na životné prostredie podľa článku 2 ods. 1 tej istej smernice.

87 Aj keď by totiž článok 4 ods. 2 druhý pododsek smernice 85/337 v jej pôvodnom znení ponechal členským štátom mieru voľného uváženia na určenie, či typy projektov uvedených v prílohe II tejto smernice majú podliehať posúdeniu alebo na stanovenie kritérií a/alebo prahov, ktoré sa majú dodržiavať, bola táto miera voľného uváženia obmedzená povinnosťou uvedenou v článku 2 ods. 1 tej istej smernice, v zmysle ktorej majú posúdeniu vplyvov podliehať projekty, ktoré by mohli mať významné dosahy na životné prostredie, najmä z dôvodu svojej povahy, rozmerov alebo miesta výskytu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. októbra 1996, Kraaijeveld a i., C-72/95, Zb. s. I-5403, bod 50; z 21. septembra 1999, Komisia/Írsko, C-392/96, Zb. s. I-5901, bod 64, a Komisia/Španielsko, už citovaný, body 30 a 31). Ako Súdny dvor rozhodol, členské štáty nemôžu okrem iného stanoviť, že na jeden alebo viacero typov projektov stanovených v uvedenej prílohe II sa globálne a s konečnou platnosťou nebude vzťahovať povinnosť posudzovania vplyvov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. mája 1996, Komisia/Belgicko, C-133/94, Zb. s. I-2323, body 41 až 43).

88 V tejto veci povaha predmetných prevádzok vyžaduje, aby podliehali posúdeniu vplyvov. Veľkosť viacerých týchto prevádzok, ich geografické umiestnenie v oblasti vyhlásenej za ohrozené pásmo roku 1998 španielskymi orgánmi v súlade so smernicou 91/676, ich relatívne vysoký počet v tej istej oblasti a osobitné problémy spojené s týmto typom prevádzok chovu si vyžadujú vykonanie týchto posúdení.

89 Španielska vláda však nepreukázala žiadne predchádzajúce posudzovanie vplyvov, ktoré by sa vzťahovalo na predmetné prevádzky chovu ošípaných pred 14. marcom 1999. Počas konania pred podaním žaloby uviedla, že v tom čase platná vnútroštátna právna úprava nestanovovala povinnosť, že predmetné činnosti musia podliehať posudzovaniu vplyvov na životné prostredie. Takisto tvrdenia, ktoré predložila Súdnemu dvoru, sa týkajú iba vykonávania vnútroštátnych predpisov, ktoré nadobudli účinnosť 14. marca 1999 v regióne Baix Ter.

- 90 Z týchto dôvodov musia byť žalobné dôvody založené na porušení smernice 85/337 v pôvodnom znení, prijaté.
- 91 Pokiaľ ide v druhom rade o prevádzky chovu vytvorené alebo zmenené po 14. marci 1999, čo je dátum nadobudnutia účinnosti zmien, ktoré vyplývajú zo smernice 97/11, je potrebné uviesť, že ustanovenia článku 4 ods. 2 smernice 85/337 stanovujú, že členské štáty určia na základe skúmania každého jednotlivého prípadu alebo prahov, alebo nimi stanovených kritérií, či budú projekty uvedené v prílohe II tejto smernice, medzi ktorými sú uvedené aj prevádzky intenzívneho chovu iné ako tie uvedené v prílohe I tej istej smernice, podliehať posudzovaniu vplyvov.
- 92 Tieto ustanovenia majú v podstate tú istú pôsobnosť ako článok 4 ods. 2 smernice 85/337 v pôvodnom znení. Nemenia všeobecné pravidlo uvedené v článku 2 ods. 1 tejto smernice, podľa ktorého projekty, ktoré môžu mať významné vplyvy na životné prostredie najmä z dôvodov ich charakteru, veľkosti alebo umiestnenia, budú podrobené posúdeniu ich vplyvov na životné prostredie. V dôsledku toho nadobudnutie účinnosti zmien vyplývajúcich zo smernice 97/11 neovplyvnilo povinnosť španielskych orgánov zabezpečiť, aby v prípade predmetných prevádzok chovu sa takéto posudzovania vplyvov vykonávali.
- 93 Španielska vláda však uvádza, že v súlade so zákonom č. 3/1998 a jeho vykonávacím dekrétom podliehajú prevádzky s viac ako 2 000 ošípanými na výkrm alebo 750 chovnými prasnicami predchádzajúcemu schváleniu z hľadiska vplyvu na životné prostredie, ktoré predpokladá splnenie presných povinností nakladania s maštalným hnojom a mŕtvolami zvierat. Prevádzky s 200 až 2 000 ošípanými musia pred svojím založením získať environmentálne povolenie. Ten istý zákon stanovuje, že existujúce prevádzky chovu ošípaných, ktoré nemajú environmentálne povolenie, musia predložiť žiadosti o schválenie, aby sa usporiadalo ich postavenie.

- 94 Podľa španielskej vlády sa iba tri žiadosti predložené na základe uvedeného zákona týkali zriadenia nových kapacít chovu. Všetky nové prevádzky sú teda predmetom žiadosti o súhlas alebo environmentálne povolenie, pričom tie najdôležitejšie spomedzi nich podliehajú na základe kritérií uvedených v bode 93 tohto rozsudku predchádzajúcemu posúdeniu vplyvov.
- 95 Španielska vláda uvádza takisto, že počet prevádzok chovu ošípaných, ktoré sú predmetom tohto konania, sa znížil spolu vo všetkých obciach regiónu Baix Ter z 387 roku 1989 na 197 roku 1999. Od tohto posledného uvedeného roku, aj keď uvedené číslo mierne vzrástlo, došlo nepochybne k zníženiu počtu zvierat o 12 017 kusov. Činnosť španielskych orgánov sa prejavila tým, že začala 63 sankčných konaní, ktoré viedli k peňažným postihom.
- 96 Komisia však nepopiera odôvodnenosť prahov stanovených v právnej úprave prijatej autonómnou oblasťou Katalánsko. Okrem toho, aj keď vytýka nedostatočnú účinnosť opatrení prijatých na základe zákona č. 3/1998, netvrdí, že určité prevádzky by boli vytvorené alebo zmenené po 14. marci 1999 bez toho, aby boli predmetom posúdenia vplyvov. Na rozdiel od tvrdenia Komisie španielske orgány neuznali, že by prevádzky boli v takom postavení. Uvedené orgány len pripustili, že prevádzky zriadené pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 3/1998 a jeho vykonávacieho dekrétu nepodliehali posúdeniu vplyvov a že niektoré z nich boli predmetom povoľovacieho konania, ktoré prípadne viedlo k usporiadaniu ich postavenia.
- 97 Za týchto podmienok nie je preukázané, že by si Španielske kráľovstvo nespĺnilo povinnosti vyplývajúce z ustanovení článku 2 a článku 4 ods. 2 smernice 85/337. Žalobné dôvody založené na porušení uvedených ustanovení musia byť teda zamietnuté.

- 98 Z vyššie uvedeného vyplýva, že žalobné dôvody Komisie založené na porušení povinnosti posudzovania vplyvov na životné prostredie prevádzok chovu ošípaných v regióne Baix Ter nie sú dôvodné, pokiaľ ide o nesplnenie článku 2 a článku 4 ods. 2 smernice 85/337 v pôvodnom znení.

O žalobných dôvodoch založených na porušení smernice 80/68

- 99 Komisia uvádza, že močovka je látkou, ktorá nepriaznivo ovplyvňuje chuť a/alebo zápach podzemných vôd, a preto je uvedená na zozname II smernice 80/68. V oblastiach dotknutých znečistením, kde sa mali zriadiť chovy ošípaných, sa preto malo vykonať povoľovacie konanie obsahujúce predbežné zisťovania a hydrogeologické štúdie v súlade s článkom 3 písm. b), článkom 5 ods. 1 a článkom 7 smernice 80/68, čo sa však nestalo. Existencia odpadov a nekontrolovaného šírenia močovky bola potvrdená sankčnými konaniami zo strany španielskych orgánov proti osobám riadiacim predmetné prevádzky.
- 100 Na jednej strane je však potrebné uviesť, že používanie močovky ako hnojiva je činnosťou, ktorá zodpovedá najčastejšie vhodným postupom v poľnohospodárstve a ktorá teda nepredstavuje „likvidáci[u] týchto látok alebo ich umiestňovanie na skládky s cieľom ich likvidácie“ v zmysle článku 5 uvedenej smernice.
- 101 Na druhej strane, hoci možno predpokladať, že aplikácia na pôdu má vplyv na chuť a/alebo zápach podzemných vôd a môže byť pôvodcom znečistenia vôd, nie je režim ochrany vôd pred znečistením pochádzajúcim z maštalného hnoja upravený na úrovni Spoločenstva smernicou 80/68, ale smernicou 91/676. Cieľom tejto poslednej uvedenej smernice je práve predchádzať znečisteniu vôd pochádzajúcemu z aplikácie

na pôdu alebo vypúšťania výkalov zvierat, ako aj z nadmerného hnojenia. Režim ochrany, ktorý táto smernica stanovuje, obsahuje konkrétne opatrenia pre nakladanie s odpadmi, ktoré musia členské štáty uložiť poľnohospodárskym prevádzkam a ktoré zohľadňujú väčšie či menšie ohrozenie prostredí, do ktorých je maštalný hnoj vypúšťaný.

102 Ak by sa článok 5 smernice 80/68 vykladal tak, že členské štáty musia akékoľvek používanie močovky, alebo všeobecnejšie maštalného hnoja ako poľnohospodárskeho hnojiva, podriaďiť predchádzajúcemu zisťovaniu obsahujúcemu najmä hydrogeologickú štúdiu, vyplynuli by z toho rozsiahle zisťovacie povinnosti bez ohľadu na to, o ktorú oblasť by išlo. Tieto povinnosti by boli zjavne prísnejšie ako tie, ktoré zákonodarca Spoločenstva zamýšľal uložiť členským štátom v oblasti poľnohospodárstva smernicou 91/676. Režim ochrany zavedený smernicou 80/68 by z časti nahrádzal režim špeciálne stanovený v smernici 91/676.

103 Takýto výklad smernice 80/68 teda nie je prípustný.

104 Španielske orgány preto na základe uvedenej smernice neboli povinné podriaďiť používanie močovky z predmetných prevádzok chovu v poľnohospodárstve povolovaliemu konaniu stanovenému touto smernicou a za týchto podmienok neboli ani povinné realizovať hydrogeologické štúdie v predmetnej oblasti.

105 Z týchto dôvodov musia byť žalobné dôvody založené na porušení smernice 80/68 zamietnuté.

O žalobných dôvodoch založených na porušení smernice 80/778

Argumentácia účastníkov konania

- 106 Komisia uvádza, že vo viacerých obciach regiónu Baix Ter bola maximálna koncentrácia dusičnanov 50 mg/l stanovená v prílohe I časti C bode 20 smernice 80/778 opakovane prekročená, čo španielske orgány priznali v listoch z 13. júla 2000, 1. a 15. februára 2001, 15. marca 2001, 3. decembra 2001 a 29. januára 2002.
- 107 Španielska vláda uvádza, že autonómna oblasť Katalánsko prijala plán na nápravu znečistenia vôd dusičnanmi, čo sa prejavilo štúdiami a početnými analýzami a opatreniami na ochranu vodných nádrží pod záštitou katalánskej vodárenskej agentúry. V regióne Baix Ter bol zavedený pozorovací systém s 28 bodmi, na ktorých sa každé tri mesiace vykonávali rozbery. Roku 2003 potvrdilo 73 % analýz z tohto systému mieru koncentrácie dusičnanov nižšiu ako 50 mg/l. Porovnateľné úsilie bolo vynaložené, pokiaľ ide o analýzu prítomnosti zlúčenín dusíka v podzemných vodách provincie Girona. Stále nedostatočné výsledky všetkých týchto činností sa vysvetľujú sčasti veľkým suchom, ktoré bolo v Katalánsku počas posledných rokov. Okrem toho prevádzky chovu boli predmetom prísnejších kontrol. Roku 2002 sa takisto vykonali práce v mnohých obciach, aby sa odstránili problémy, ktoré sa vyskytovali pri zásobovaní verejnosti pitnou vodou. Problémy uvádzané v ostatných sieťach by mali byť čoskoro vyriešené.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 108 Ako už Súdny dvor rozhodol, článok 7 ods. 6 smernice 80/778 nestanovuje iba jednoduchú povinnosť úsilia, ale povinnosť výsledku (rozsudok zo 14. novembra 2002, Komisia/Írsko, C-316/00, Zb. s. I-10527, bod 37).

- 109 Španielska vláda však nepopiera, že 30 až 40 % vzoriek vody analyzovaných v oblasti, ktorá je predmetom tohto konania, vykazuje koncentráciu dusičnanov, nerešpektujúcu prah 50 mg/l stanovený v prílohe I časti C bode 20 smernice 80/778. Táto vláda najmä priznáva, že v niektorých obciach a najmä v obciach Albons, Parlavà, Rupià a Foixà neboli dodržané povinnosti vyplývajúce z tejto smernice, pokiaľ ide o parameter „dusičnaný“.
- 110 Hoci sa zdá, že opatrenia prijaté španielskymi orgánmi celkovo zlepšili kvalitu vody určenej na ľudskú spotrebu v regióne Baix Ter, nepreukazujú však splnenie povinností vyplývajúcich z článku 7 ods. 6 smernice 80/778.
- 111 Okolnosť uvádzaná španielskou vládou, že zdravotné riziko pre dotknutých obyvateľov sa vďaka informačným kampaniam znížilo, nezavaruje španielske orgány povinnosti dosiahnuť výsledok, ktorý jej vyplýva zo smernice 80/778.
- 112 Dôvody založené na porušení smernice 80/778 sú teda opodstatnené.
- 113 Z vyššie uvedeného vyplýva, že Španielske kráľovstvo si tým, že:

- pred výstavbou prevádzok chovu ošípaných v regióne Baix Ter alebo zmenou ich projektov nevykonalo posudzovanie vplyvov, porušujúc tak ustanovenia článku 2 a článku 4 ods. 2 smernice 85/337 v pôvodnom znení,

- vo viacerých verejných sieťach distribúcie vody regiónu Baix Ter došlo k prekročeniu maximálnej prípustnej koncentrácie pre parameter „dusičnaný“, stanovenej v prílohe I časti C bode 20 tejto smernice, porušujúc tak článok 7 ods. 6 tejto smernice,

nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z uvedených smerníc.

114 V zostávajúcej časti je potrebné žalobu zamietnuť.

O trovách

115 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. V súlade s článkom 69 ods. 3 toho istého rokovacieho poriadku však Súdny dvor môže rozdeliť náhradu trov konania medzi účastníkov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania alebo z výnimočných dôvodov.

116 V tomto konaní je potrebné vziať do úvahy, že žalobe nebolo vyhovené v celom rozsahu nesplnenia definovaného Komisiou.

- 117 Je preto potrebné zaviazat Španielske kráľovstvo na náhradu dvoch tretín všetkých trov konania. Komisia je povinná nahradiť zvyšnú tretinu.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Španielske kráľovstvo si tým, že pred výstavbou prevádzok chovu ošípaných v regióne Baix Ter alebo ich zmenou nevykonalo posudzovanie vplyvov, porušujúc tak ustanovenia článku 2 a článku 4 ods. 2 smernice Rady 85/337/EHS z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, a tým, že vo viacerých verejných sieťach distribúcie vody regiónu Baix Ter došlo k prekročeniu maximálnej prípustnej koncentrácie pre parameter „dusičnaný“, stanovenej v prílohe I časti C bode 20 smernice Rady 80/778/EHS z 15. júla 1980 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu [*neoficiálny preklad*], porušujúc tak článok 7 ods. 6 tejto smernice, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z uvedených smerníc.
2. V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.
3. Španielske kráľovstvo je povinné nahradiť dve tretiny všetkých trov konania. Komisia Európskych spoločenstiev je povinná nahradiť zvyšnú tretinu.

Podpisy